

NÁVRH KONCEPCE VZDĚLÁVÁNÍ PRACOVNÍKŮ ŠKOL V PROBLEMATICE PRVNÍ POMOCI

Mgr. Pavla Trčková, MUDr. Ondřej Franěk a kol.

Projekt: CZ.1.07/1.3.40/02.0022
První pomoc prožitkem – PAMATUJ – POSKYTNÍ – PŘEDÁVEJ
Realizátor projektu: „Občanské sdružení ve škole i mimo ni“
Partner projektu: Zdravotnická záchranná služba Jihočeského kraje

Úvodem.....	2
Část 1 – Teoretická východiska.....	3
1.1. Povinnosti škol v oblasti první pomoci.....	3
1.2. První pomoc ve školách dříve a dnes.....	6
1.3. Vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení v oblasti první pomoci.....	8
Část 2 - Návrh systému vzdělávání pracovníků škol.....	13
2.1. Návrh systému vzdělávacích akcí zaměřených na problematiku první pomoci pro pracovníky škol a školských zařízení	13
2.2. Přednosti a nedostatky existujících akreditovaných akcí.....	16
2.3. Moderní formy pro vzdělávání pracovníků škol v první pomoci.....	17
2.4. Návrh role koordinátora - metodika výuky první pomoci	20
Závěr.....	24

Úvodem

Téma poskytování první pomoci je trvale aktuální. Ke vzniku zdravotních problémů docházelo, dochází a docházet bude, a prostředí školy je navíc jedním z těch, kde je riziko jejich vzniku umocněno mnoha dalšími okolnostmi (větší kolektiv, tělesné aktivity, pobyty v přírodě apod.).

Platná legislativa a navazující předpisy sice rámcově stanoví povinnost škol zajistit první pomoc a vzdělávat v jejím poskytování i žáky, fakticky však pro výuku první pomoci ve školách neexistuje žádný konkrétní standard či doporučení, které by bylo specifické pro toto prostředí. Není jím ani vzdělávací program „Zdravotník zotavovacích akcí“, který pouze rámcově stanovuje rozsah a témata výuky, nikoliv však už její konkrétní obsah. V době probíhající „informační revoluce“ je sice veřejně k dispozici řada více či méně použitelných materiálů různých autorů, neexistuje ovšem žádná autorita nebo mechanismus (např. recenzního řízení), které by garantovaly jejich přijatelnou kvalitu. Výsledkem je to, že kvalita dostupných materiálů je nevyrovnaná a často obsahují chybné, nebo dokonce potenciálně nebezpečné informace a doporučení.

Cílem našich projektů **CZ.1.07/1.3.06/03.0005 „Záchrana života na vlastní kůži aneb První pomoc prožitkem“** a **CZ.1.07/1.3.40/02.0022 „První pomoc prožitkem – PAMATUJ – POSKYTNÍ – PŘEDÁVEJ“** bylo komplexním způsobem přistoupit ke zpracování tématu první pomoci pro potřeby škol, a to jak z pohledu vzdělávání pedagogů, tak i výuky žáků. Aby byla zajištěna nejvyšší možná kvalita výsledných materiálů po odborné stránce, garantují projekt obecně uznávaní odborníci v oboru urgentní medicíny a partnerem projektu je také Zdravotnická záchranná služba Jihočeského kraje. Celý projekt byl navíc recenzován předsedkyní výboru Společnosti urgentní medicíny a medicíny katastrof České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně.

Na metodické a didaktické stránce projektových výstupů se podíleli kromě zdravotníků také zkušení pedagogové a zážitkoví lektori. Výsledkem tedy jsou komplexní podklady, pokrývající celé spektrum činností se vztahem k první pomoci, které jsou školy povinny zajistit.

Právě na ucelenou koncepci vzdělávání v první pomoci ve specifickém prostředí škol je zaměřen následující dokument - ***Návrh koncepce vzdělávání pracovníků škol v problematice první pomoci***. Tento dokument představuje výsledek rešerší, strukturovaných rozhovorů a dotazníkových šetření mapujících platnou legislativu a navazující normy a také stávající stav výuky první pomoci v různých typech škol stejně jako potřeby pedagogů současné školy v oblasti první pomoci. V návaznosti na zjištěná data je pak formulován návrh komplexní metodiky zajištění vzdělávání pracovníků škol v první pomoci a také výuky žáků různých typů škol.

Část 1 – Teoretická východiska

Abychom mohli navrhnout systém vzdělávání pracovníků škol v první pomoci a tento návrh zdůvodnit, je nejprve třeba shrnout v teoretickém úvodu některé skutečnosti, které jsou východisky pro níže předkládaný návrh konceptu vzdělávání. V části 1 tedy:

- Zmíníme povinnosti, které školám v souvislosti s problematikou první pomoci ukládají závazné dokumenty (legislativa + vzdělávací dokumenty).
- Zrekapitulujeme vývoj vzdělávání v první pomoci na základních a středních školách za posledních cca 35 let.
- Shrňeme současný stav vzdělávání pracovníků škol v první pomoci.

1.1. Povinnosti škol v oblasti první pomoci

Základním východiskem pro návrh konceptu vzdělávání pracovníků škol je platná legislativa a závazné vzdělávací dokumenty škol (RVP, ŠVP).

K povinnostem škol patří zajistit poskytnutí první pomoci v případě zdravotních potíží či ohrožení života žáků a pracovníků školy a vzdělávat žáky v poskytování první pomoci tak, aby získali kompetence k poskytování první pomoci v praktickém životě.

Neexistují žádné jednoznačně definované standardy pro vzdělávání pedagogů ani pro výuku žáků, vzdělávání není specifikováno ani po stránce obsahové, ani z hlediska rozsahu. **Jednoznačné vymezení „mantinelů“**, které umožní výběr přiměřené vzdělávací akce (v návaznosti na požadované kompetence účastníka vzdělávací akce) z hlediska obsahu, rozsahu a také z hlediska frekvence zařazování opakovacích školení, v současné době chybí.

Jak se vyjadřuje platná legislativa a vzdělávací dokumenty k problematice poskytování a výuky PP ve školách?

A. Legislativa

Z legislativy přímo vyplývají obě povinnosti školy (poskytovat PP i v této problematice vzdělávat), dále je zde rámcově vymezena především povinnost poskytnout PP (žákům i pracovníkům školy) – tato povinnost bezprostředně souvisí s obecnými pravidly BOZP.

Níže uvádíme odkazy na legislativní normy, popř. citujeme konkrétní úryvky, kde se problematika poskytování i výuky PP většinou v obecných formulacích zmiňuje:

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce - § 102, 103, 105

§ 103 povinnosti zaměstnavatele na úseku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci včetně poskytování první pomoci (§ 103 odst. 1)

§ 102 povinnosti zaměstnavatele pro případ zdolávání mimořádných událostí (§ 102 odst. 6)

- Současné znění § 103 obsahuje podrobné **stanovení konkrétních povinností zaměstnavatele na úseku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci včetně poskytování první pomoci** (§ 103 odst. 1), **kdy a v jakých případech je zaměstnavatel povinen tato školení zajišťovat** (§ 103 odst. 2) a ostatní podmínky, obsah, četnost školení, vedení příslušné dokumentace a ověřování znalostí (§ 103 odst. 3)

- Dalším podstatným ustanovením je § 102 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, který ukládá **povinnosti zaměstnavatele pro případ zdolávání mimořádných událostí** (§ 102 odst. 6) s výslovnou povinností zaměstnavatele „**zajistit a určit podle druhu činnosti a velikosti pracoviště potřebný počet zaměstnanců, kteří organizují poskytnutí první pomoci.**“ **Aby mohl zaměstnavatel tuto zákonnou povinnost splnit, musí předem zajistit odborné vyškolení těchto zaměstnanců.**

Zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon

- § 29 (2) Školy a školská zařízení zajišťují bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb a poskytují žákům a studentům nezbytné informace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví. Ministerstvo stanoví vyhláškou opatření k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání ve školách a školských zařízeních a při činnostech s ním souvisejících.

Metodický pokyn MŠMT č. j. 37014/2005-25 k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT.

Právě v tomto metodickém pokynu je věnováno nejvíce prostoru problematice poskytování PP žákům a také zajištění výuky PP.

Výňatky z metodického pokynu:

Čl. 2

Předcházení rizikům

(2) Škola **podle školního vzdělávacího programu, zpracovaného na základě příslušného rámcového vzdělávacího programu, seznamuje žáky s nebezpečím ohrožujícím jejich zdraví tak, aby bylo dosaženo klíčových kompetencí vztahujících se k ochraně zdraví žáků a jejich bezpečnosti.** Tyto klíčové kompetence jsou vytvářeny na základě vzdělávacího obsahu - očekávaných výstupů a účelně zvoleného učiva. Ve školním vzdělávacím programu je ochrana a bezpečnost zdraví součástí výchovy ke zdravému životnímu stylu a zdraví člověka, chápanému jako vyvážený stav tělesné, duševní a sociální pohody. *Jedná se o nadpředmětové téma, jehož součástí je mimo jiné dopravní výchova, ochrana člověka za mimořádných událostí, problematika první pomoci a úrazů, prevence sociálně patologických jevů, ochrana před sexuálním zneužíváním atp.*

Čl. 8

První pomoc a ošetření

(1) Škola a osoba, na jejímž pracovišti se uskutečňuje *praktické vyučování* nebo praktická příprava, zajistí, aby byly vytvořeny *podmínky pro včasné poskytnutí první pomoci* a lékařského ošetření *při úrazech a náhlých onemocněních*. Odpovídá za vhodné rozmístění lékárníček první pomoci s potřebným vybavením. Rovněž zajistí, aby se *zásadami poskytování první pomoci byli seznámeni žáci a všichni zaměstnanci školy*. Na vhodných místech umístí seznam telefonních čísel zdravotnických zařízení včetně zdravotnických zařízení zajišťujících dopravu raněných, nemocných a rodiček. O provedených opatřeních informuje kromě pedagogických pracovníků a ostatních zaměstnanců školy i žáky.

(3) *Opatření k zajištění první pomoci provede škola i při školních akcích konaných mimo školu.*

(4) Rozsah vybavení prostředky pro poskytnutí první pomoci *při zotavovací akci* stanovuje zvláštní právní předpis.

Čl. 11

Zvláštní pravidla při některých činnostech

(1) *Kromě obecných zásad úrazové prevence jsou při některých činnostech dodržována další zvláštní pravidla.* Je tomu tak zejména při výuce některých odborných předmětů se zvýšeným rizikem ohrožení zdraví a života, při praktickém vyučování, praktické přípravě při výuce tělesné výchovy, koupání, výuce plavání, lyžařském výcviku, sportovních a turistických akcích.

Lyžařský výcvik

(7) *Péči o zdraví účastníků je povinen zajistit vedoucí kurzu nebo instruktor, který má pro tuto práci potřebné předpoklady, znalosti a případně i kvalifikaci. Účastní-li se kurzu více než 30 žáků do 15 let, je potřebné ustanovit zdravotníka; podrobnosti upravuje zvláštní předpis.*

V každém případě z legislativních dokumentů plyne, že škola má povinnost **zajistit poskytnutí první pomoci** žákům i zaměstnancům, **vzdělávat v problematice první pomoci** žáky i zaměstnance (byť to legislativa explicitně nevyjadřuje, je nezbytné, aby vzdělávání v oblasti PP bylo obsahově přizpůsobeno kontextu aktuálních poznatků v oblasti urgentní medicíny), což je povinna mít zakotvené ve svých vzdělávacích dokumentech.

Vzhledem k tomu, že oblast urgentní medicíny se (stejně jako jiné obory) rozvíjí, je nezbytné, aby vzdělávání v této problematice neprobíhalo jednorázově, ale bylo opakované (např. ve formě pravidelného doškolování, aktualizace poznatků, dovedností aj.). Každých 5 let jsou publikovány aktualizované mezinárodní doporučené postupy pro resuscitaci (oživování v případě náhlé zástavy oběhu). **V návaznosti na tyto aktualizace by mělo probíhat také doškolování laické veřejnosti.**

B. Vzdělávací dokumenty

Jak bylo výše uvedeno, platná legislativa obecně a rámcově vymezuje povinnost poskytnout PP a vzdělávat v ní. Vzdělávací dokumenty, podle nichž probíhá vzdělávání na jednotlivých typech škol, pak opět pouze rámcově vymezují obsah a rozsah výuky žáků v problematice PP.

Každá škola vychází při přípravě procesu vzdělávání z obecného dokumentu RVP (rámcový vzdělávací program), v němž je stanoven obsah a rozsah vzdělávání v jednotlivých vzdělávacích oblastech.

Závazným dokumentem, podle něhož probíhá vzdělávání na konkrétní škole, v němž je obsah RVP konkretizován a obsah a rozsah jsou často také doplněny až na úroveň formy (klasická výuka, projektová výuka, kurzy apod.) užitě při vzdělávání, je pak ŠVP (školní vzdělávací program).

Vzdělávání v problematice první pomoci je ve všech RVP (základní vzdělávání, gymnaziální vzdělávání, střední odborné vzdělávání) zakotveno, musí tedy být součástí ŠVP všech škol. Obsah vzdělávání je sice definován pouze rámcově, ale i z obecné definice vyplývá, že vzdělávání žáků škol **by mělo odpovídat minimálně základnímu školení první pomoci se zaměřením na zajištění bezpečnosti, volání pomoci, poskytování pomoci při ohrožení základních životních funkcí a při náhlých závažných onemocněních a základních druzích úrazů.**

Podrobný rozbor zastoupení témat první pomoci v RVP pro všechny typy škol je obsažen v dalších výstupech našeho projektu (metodiky pro výuku první pomoci na ZŠ a SŠ). **Zde pouze v bodech zmiňujeme témata, v nichž má škola povinnost žáky vzdělávat** (formulace jsou převzaty z RVP pro základní vzdělávání, RVP pro gymnaziální vzdělávání a RVP pro vybrané obory středního odborného vzdělávání).

1. stupeň základní školy

- Rozpoznání život ohrožujících stavů, zajištění odborné pomoci.
- Číslo tísňového volání, správný způsob volání na tísňovou linku. Komunikace s operátory tísňových linek.
- Ošetření drobných poranění.
- Účelné chování při mimořádných událostech.

2. stupeň základní školy

- Aktivní předcházení situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí, v případě potřeby poskytnutí adekvátní první pomoci.
- Adekvátní reakce v situaci úrazu spolužáka, aplikace první pomoci při poranění a jiném poškození těla.
- Odpovědné chování v situacích úrazu a život ohrožujících stavů (úrazy v domácnosti, při sportu, na pracovišti, v dopravě), základy první pomoci.
- Postup v případě dopravní nehody (tísňové volání, zajištění bezpečnosti).
- Improvizované ošetření poranění a odsun raněného.
- Dovednosti záchranného a branného plavání; bezpečnost pohybu v zimní horské krajině.

Střední školy

- První pomoc při úrazech a náhlých zdravotních příhodách.
- První pomoc – klasifikace poranění při hromadném zasažení obyvatel.
- První pomoc při sportovních úrazech – závažná poranění a život ohrožující stavy.
- Improvizovaná první pomoc v podmínkách sportovních činností.
- Dopomoc unavenému plavci, záchrana tonoucího.

1.2. První pomoc ve školách dříve a dnes

V této kapitole krátce zrekapitulujeme, jak se první pomoc ve školách učila a učí, a to v časovém horizontu zhruba posledních cca 35 let.

1.2.1. Jak to bylo před rokem 1989

Před rokem 1989 byla zařazena výuka problematiky první pomoci jako jedno z důležitých témat v předmětu **branná výchova**. V rámci povinných osnov byl v tomto předmětu **jednoznačně definován – standardizován obsah i rozsah učiva** první pomoci a **výukou prošli všichni žáci** základních (popř. vyšších stupňů) škol. Garantem toho, že celá populace absolvovala vzdělání v první pomoci s přesně vymezenými mantinely, byl stát.

Mnohé z omylů, které uvádíme v kapitole **Nejobvyklejší chyby při poskytování první pomoci** v publikaci **První pomoc pro školy**, jsou v povědomí lidí hluboko zakořeněné právě z tohoto období, protože osnovy byly povinné a jednoznačně vymezené a všichni se to v branné výchově učili stejně. Vůbec nechceme poukazovat na to, že „tehdy se to učilo špatně, protože dnes již víme, že...“. Podstatnou částí sdělení je to, že **VŠICHNI VÝUKOU PRVNÍ POMOCI** v rámci povinné školní docházky (popř. následně na vyšších stupních škol) **PROŠLI**. Obsah i rozsah výuky byl standardizován – jednoznačně a relativně podrobně vymezen. Stále se poměrně často setkáváme s výroky typu – „O první pomoci jsem slyšel/a naposledy při branné výchově a tehdy jsme se to tak učili.“

Protože branná výchova byla předmětem se silným ideovým podtextem, po roce 1989 se z výuky takřka ze dne na den vytratila. Branná výchova byla součástí školních osnov v souladu se Zákonem č. 73/1973 Sb., o branné výchově; tento zákon byl zrušen Zákonem č. 217/1991 Sb. **Z osnov „zmizel“ celý předmět včetně užitečných témat, která byla jeho součástí.**

1.2.2. První pomoc ve školách na přelomu tisíciletí

Poměrně záhy po zrušení branné výchovy vyšlo najevo, že ze školních osnov spolu s brannou výchovou zmizela veškerá témata týkající se problematiky **ochrany člověka za mimořádných událostí (OČMU)**, což jsou témata, ve kterých je žádoucí obyvatelstvo plošně vzdělávat (začlenění tematiky do vzdělávání v rámci povinné školní docházky je nejnadhější a pravděpodobně i nejeřektivnější cesta). Zhruba v polovině 90. let proběhl výukový experiment na vybraných školách, v rámci nějž byla alespoň ta nejdůležitější témata problematiky ochrany člověka za mimořádných událostí začleněna do výuky vybraných všeobecně vzdělávacích předmětů (tělesné výchovy, občanské nauky, chemie aj.). **S účinností od 1. 9. 1999** pak (na základě výsledků experimentu) vstoupil v platnost metodický pokyn MŠMT k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných situací do vzdělávacích programů – č.j. 34 776/98–22. V souvislosti s tímto metodickým pokynem byla vydána příručka pro učitele základních a středních škol – Ochrana člověka za mimořádných událostí. **S účinností od 15. 3. 2003** byl výše uvedený metodický pokyn aktualizován pokynem č.j. 13 586/03–22 Ochrana člověka za mimořádných událostí – dodatek k učebním dokumentům pro základní školy, střední školy, speciální školy a vyšší odborné školy. Učební text byl upraven a aktualizován ve spolupráci Ministerstva vnitra a Hasičského záchranného sboru ČR a byl opatřen schvalovací določkou MŠMT (schválen jako metodická příručka pro výuku problematiky OČMU).

Uvedená metodická příručka má 105 stran a obsahuje podrobné podklady pro výuku 4 tematických oblastí:

- Téma I: Ochrana obyvatelstva
- Téma II: Živelní pohromy
- Téma III: Havárie s únikem nebezpečných látek
- Téma IV: Radiační havárie jaderných energetických zařízení

Obsahuje náměty na praktická cvičení a náměty na ověření znalosti. **Co v ní však nenajdeme, je jakákoliv zmínka o problematice první pomoci.** Tedy kromě několika poznámek v rámci výše uvedených témat jako např. – „poskytneme první pomoc v souladu se zásadami poskytování první pomoci“ apod.

Lze tedy říci, že užitečná témata z branné výchovy se během 10 let od jejího zrušení „do škol vrátila“, ovšem s výjimkou problematiky první pomoci.

1.2.3. První pomoc a dnešní škola

V současné době mají školy v oblasti poskytování první pomoci a vzdělávání v této problematice jasné stanovené povinnosti. Jiná věc ovšem je, jak se tyto povinnosti v praxi plní. Přesnější představu o praktické realizaci vzdělávání v první pomoci v dnešních školách mohou přinést níže uvedené výsledky průzkumů mezi pracovníky škol.

V dotazníkovém šetření zaměřeném na výuku problematiky první pomoci na základních školách prováděném v rámci diplomové práce (viz citace zdroje níže) vyšlo najevo, že:

- 76 % ředitelů škol si je vědomo povinnosti školy vzdělávat v problematice první pomoci, 24 % ředitelů o této povinnosti neví.
- 53 % škol žáky v problematice první pomoci vzdělává, 47 % škol nikoliv.
- Respondenti dotazníkového šetření se shodli na tom, že je vzdělávání v první pomoci užitečné, 81,5 % se domnívá, že toto vzdělávání většina lidí někdy zúročí, 18,5 % respondentů se kloní k názoru, že pro většinu lidí jsou to pouze teoretické poznatky, které v praxi nevyužijí.
- 98 % respondentů se domnívá, že by výuka první pomoci měla zahrnovat praktické nácviky.

- Všichni respondenti se shodnou na tom, že by výuka první pomoci měla být na základních školách povinná.

Dotazníkové šetření se zúčastnilo 114 respondentů – ředitelů základních škol v ČR. Dotazníkové šetření probíhalo v únoru-březnu 2014.

Výsledky výše uvedeného dotazníkového šetření přebíráme z tohoto zdroje:

STRÁNSKÁ, Marie. ŠKOLENÍ PRVNÍ POMOCI NA ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH. Bratislava, 2014. Diplomová práce. Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety Bratislava, Katedra verejného zdravotníctva.

Z výše uvedených výsledků lze konstatovat, že v některých školách se vzdělávání v první pomoci věnuje pozornost, zdaleka to však není pravidlo.

Druhou otázkou je, zda je vzdělávání na těch školách, které jej realizují, srovnatelné, dostačující a aktuální. Pro výuku první pomoci ve škole v současné době totiž **neexistují platné standardy**.

V rámci realizace obou našich projektů jsme zjišťovali, zda učitelé vědí, co v oblasti první pomoci učít, a zda mají dostatek zdrojů (učebních materiálů, nástrojů a pomůcek, popř. didaktických návodů) pro realizaci takové výuky. Z výsledků **dotazníkových šetření** a **rozhovorů s frekventanty našich kurzů** v průběhu přípravy a realizace obou našich projektů (tedy v období od jara 2010 do konce roku 2014) jsme zjistili, že **učitelé si v řadě případů nejsou příliš jistí tím, co a v jakém rozsahu by z oblasti laické první pomoci vlastně měli žáky učit**. Setkali jsme se opakovaně i s učiteli, kteří si svojí erudicí v této oblasti jistí byli, avšak při setkání s profesionálními záchranáři a aktuálními poznatky a postupy byli překvapeni, že **vědomosti, které mají a které svým žákům s nejlepším vědomím a svědomím předávají, jsou v lepším případě ne zcela aktuální, a v řadě případů jde dokonce o zakořeněné mýty a omyly**, z nichž mnohé jsou ve výuce první pomoci doslova evergreenem.

Shrnutí: Má-li se jakékoliv důležité a společensky závažné téma dostat do povědomí celé populace, je vhodné jej zařadit do vzdělávání v rámci povinné školní docházky. S odpovědností, která je tak přenesena na školu, by měly jít „ruku v ruce“ také „prováděcí pokyny“. V období před rokem 1989 byla výuka první pomoci pro školy standardizována. V současné době chybí platné standardy pro výuku problematiky první pomoci na základních a středních školách.

Od školy se očekává, že zajistí poskytnutí první pomoci v případě potřeby stejně jako to, že bude v této problematice vzdělávat žáky. Pracovníci škol mají tedy být v poskytování první pomoci i v její výuce dostatečně erudovaní. Právě erudice pracovníků škol, zvláště pedagogů, rozhoduje o tom, zda škola plní obě legislativně uložené povinnosti související s první pomoci dobře, nebo špatně. Dalším dílkem skládky je tedy téma vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení v oblasti první pomoci.

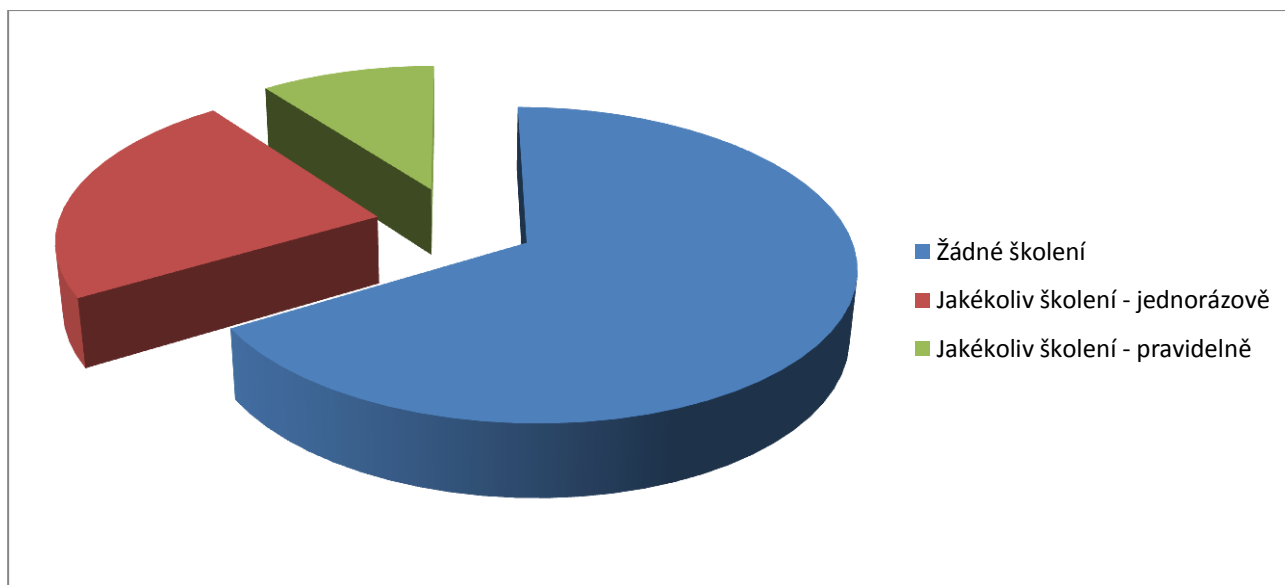
1.3. Vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení v oblasti první pomoci

1.3.1. Jak se v současné době pedagogičtí pracovníci škol v oblasti PP vzdělávají?

Jedním ze základních východisek pro návrh koncepce vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení v první pomoci bylo zmapování situace v oblasti takto zaměřeného vzdělávání. Připravili jsme dotazníkové šetření, orientované na zjištění situace ve vzdělávání pedagogů v oblasti první pomoci. Toto šetření jsme prováděli takřka po celé období realizace projektu CZ.1.07/1.3.40/02.0022 „První pomoc prožitkem – PAMATUJ – POSKYTNÍ – PŘEDÁVEJ“ – tedy v období od 1. 9. 2013 do 30. listopadu 2014. Dotazníky jsme rozesílali

e-mailem společně s nabídkou vzdělávání jak na adresy vedení škol, tak přímo na e-mailové adresy pedagogů. Z rozeslaných dotazníků se vrátil pouze zlomek. Celkově jsme rozeslali **814** dotazníků pedagogickým pracovníkům **96** mateřských, základních a středních škol v Jihočeském kraji. Níže uvedené výsledky jsou získány z vyhodnocení **146** dotazníků z **52** škol, které je vyplněné vrátily zpět.

Výsledky jsou bez nadsázky alarmující: ze 146 respondentů s průměrnou délkou pedagogické praxe 17,3 roku absolvovalo v posledních 6 letech jakékoliv školení první pomoci pouze 49 pedagogů (33 %). Téměř polovina z nich (22) navíc absolvovala toto školení pouze na základě vlastní, soukromé iniciativy. Pravidelně se v první pomoci školí pouze 15 respondentů (10,2%).

Graf – Vzdělávání pracovníků škol v problematice první pomoci (146 respondentů z 52 škol).

1.3.2. Proč je potřebné, aby se pracovníci škol v první pomoci vzdělávali, a jakého rozsahu má toto vzdělání být?

Z povinností škol v oblasti první pomoci vyplývá, že každý pracovník školy by měl být v problematice první pomoci vzděláván. Nelze paušálně tvrdit, že obsah a rozsah vzdělávání má být pro všechny pracovníky školy (pedagogy i nepedagogické pracovníky) stejný. Z hlediska kompetencí, jež potřebují vzděláním získat, lze vymezit několik skupin. Na základě toho je pak vhodné doporučit těmto různým skupinám pedagogických i nepedagogických pracovníků různé typy vzdělávacích akcí. Druhým krokem, který navazuje na vlastní rozhodnutí (popř. předepsanou povinnost) vzdělávat se v problematice první pomoci, je tedy výběr vhodné, resp. obsahem a rozsahem přiměřené vzdělávací akce. Pro vzdělávání laické veřejnosti vydává pro svoji vnitřní potřebu Český červený kříž standard první pomoci. Nicméně pro oblast školství není žádný srovnatelný standard definován.

1.3.3. Vzdělávání pedagogických pracovníků – dobrovolně nebo povinně?

Umět poskytnout první pomoc jinému člověku v situaci, kdy je ohrožen jeho život nebo zdraví, by mělo být předmětem zájmu každého člověka. Každý z nás by tedy měl mít vnitřní motivaci k sebevzdělávání v této oblasti. U veřejnosti, ve sféře osobního života, je možné nechat rozhodnutí o tom, zda se v této problematice vzdělávat, na osobní odpovědnosti a uvědomělosti každého jedince.

Škola je, kromě odpovědnosti za žáky a povinnosti zajistit poskytnutí první pomoci, navíc odpovědná rovněž za vzdělávání žáků v problematice první pomoci. Zde tedy **rozhodně není vhodné ponechat pouze na osobní odpovědnosti a uvědomělosti každého pracovníka školy**, zda vůbec a v jakém rozsahu se bude v problematice první pomoci vzdělávat.

Pokud je legislativně zakotvena povinnost škol poskytovat první pomoc a v jejím poskytování vzdělávat žáky, je třeba podniknout i další kroky, a to:

- stanovit, v jakém rozsahu se pedagogové mají vzdělávat;
- vymezit obsahově jednotlivé typy vzdělávacích akcí (a to nikoliv pouze formou rámcové osnovy);
- definovat způsob garance kvality jednotlivých vzdělávacích akcí a materiálů;
- stanovit frekvenci a rozsah opakovacích školení pro jednotlivé typy vzdělávacích akcí;
- vymezit obsah a rozsah vzdělávání žáků na jednotlivých typech škol.

Jinými slovy – vytvořit chybějící standardy pro vzdělávání v první pomoci ve školách a vypracovat koncepční, jednotný systém vzdělávání pracovníků škol. V druhé části tohoto dokumentu si dovoluujeme základ takového systému vzdělávání navrhnout.

1.3.4. Existující normy a standardy pro vzdělávání v první pomoci v ČR

Pokud hledáme „mantinely“ jasně definující obsah a rozsah vzdělávání v první pomoci ve školství, můžeme se poohlédnout, zda nějaké standardy pro výuku první pomoci již neexistují „někde jinde“ a zamyslet se nad tím, zda by nebylo možné je na specifickou oblast škol aplikovat.

Nejsystematičtěji se vzdělávání laiků v první pomoci věnuje humanitární společnost Český červený kříž.

Tato společnost je také jediná v ČR, která má pro svou potřebu vytvořené a recenzované standardy pro výuku laické první pomoci. Standardy byly publikovány v roce 2002, v roce 2012 pak prošly revizí a aktualizacemi v návaznosti na rozvoj oblasti urgentní medicíny.

Pozn. Kromě toho, že standardy první pomoci ČČK jsou značně aktuálním dokumentem, je jejich předností i to, že prošly odborným recenzním řízením (autory recenzí jsou členové České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně – Společnosti urgentní medicíny a medicíny katastrof, České pediatrické společnosti a Společnosti krizové připravenosti ve zdravotnictví).

Kromě obsahu má ČČK koncepčně vyřešený i rozsah vzdělávání – opět pro vnitřní potřebu organizace – v podobě systému norem s různou časovou dotací a zaměřením na různé cílové skupiny.

1.3.5. Existující vzdělávací akce pro vzdělávání v první pomoci akreditované MŠMT

Pro vzdělávání pedagogických pracovníků lze v současné době akreditovat u MŠMT akce zaměřené na vzdělávání v oblasti první pomoci, které odpovídají níže uvedeným normám. Vzdělávání nepedagogických pracovníků škol je v současné době řešeno jen na úrovni obecných legislativních doporučení v souvislosti s BOZP (viz výše).

A. Akreditace v systému DVPP

V souladu se Zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících (poslední aktualizace k 1. 9. 2012) je garancí kvality vzdělávacích programů určených pro **další vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP) akreditace DVPP – MŠMT**.

V systému DVPP je v současné době možné akreditovat 2 normy pro vzdělávání pedagogických pracovníků v první pomoci. Jde o normy, které rámcově vymezují obsah a rozsah vzdělávání pedagogů v oblasti první pomoci. Tyto normy jsou východiskem při posuzování žádostí o akreditaci vzdělávací akce, proto drtivá většina akcí akreditovaných v systému DVPP obsahem a rozsahem odpovídá jedné z existujících norem.

Jsou jimi:

- **ZÁKLADNÍ NORMA ZDRAVOTNICKÝCH ZNALOSTÍ PRO PEDAGOGICKÉ PRACOVNÍKY – 20 hodin** (9,5 hodiny teorie; 10,5 hodiny praktického výcviku). Absolvování vzdělávací akce tohoto rozsahu nepřináší pedagogům zvýšení kvalifikace.
- **ZDRAVOTNÍK ZOTAVOVACÍCH AKCÍ** dle Vyhlášky č. 106/2001 Sb., o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti, ve znění pozdějších předpisů Vyhlášky č. 422/2013 – **40 hodin** (21 hodin teorie, 19 hodin praktického výcviku). Úspěšné absolvování této akce opravňuje absolventa k působení v roli zdravotníka na zotavovacích akcích dle vyhlášky 106/2001 Sb.

Obě uvedené akce, které je možné akreditovat v systému DVPP pro vzdělávání pedagogů v oblasti první pomoci, najdeme v nabídce ČČK. Akreditaci obou akcí však může získat i jakákoliv jiná instituce s akreditací MŠMT.

Obě výše uvedené vzdělávací akce jsou zaměřené na **získání kompetencí v oblasti poskytování první pomoci, nikoli na problematiku výuky žáků** v této oblasti.

B. Akreditace v systému rekvalifikací

Akreditovat lze na MŠMT ještě jednu vzdělávací akci zaměřenou na problematiku první pomoci. Jedná se o akci **ČLEN PRVNÍ POMOCI** (minimální délka **80 hodin**). Tuto akci však lze akreditovat pouze jako rekvalifikační kurz (tedy **nikoliv jako akci DVPP** dle zákona o pedagogických pracovnících). Právě v rámci této vzdělávací akce se frekventanti (nezdravotníci) připravují nejen na poskytování PP, ale také na výuku základů první pomoci.

Protože jde o **rekvalifikační kurz**, je toto vzdělávání určeno především **uchazečům o zaměstnání, nikoliv učitelům**. Jde však o jedinou vzdělávací akci zaměřenou na problematiku první pomoci pro laiky, která **opravňuje absolventa k výuce základů první pomoci**.

Vzhledem k povinnosti školy zajišťovat vzdělávání žáků v PP se nám akce zaměřená na „školení vzdělavatelů“ jeví jako vhodná pro pedagogy, kteří PP učí. **Proto se domníváme, že v systému DVPP akce podobného rozsahu chybí.**

1.3.6. Potřeby pracovníků škol ve vzdělávání v první pomoci

V návaznosti na obsah předchozích kapitol lze konstatovat, že každý pracovník školy by měl být v problematice první pomoci proškolen (v ideálním případě nikoliv jednorázově, ale pravidelně doškolován). Jak je to však s obsahem a rozsahem takového školení? Potřebují všichni pracovníci ve školství obsahem a délkou trvání stejné školení nebo lze jednoznačně stanovit hranice mezi skupinami na základě kompetencí, které potřebují v rámci školení získat?

- Všichni pracovníci školy – pedagogové i nepedagogičtí pracovníci by měli absolvovat vzdělávání zaměřené na získání kompetencí v oblasti poskytování první pomoci. Rozsah tohoto základního vzdělávání by měl být pro pedagogy větší v souvislosti se skutečností, že jsou v rámci přímé

pedagogické činnosti v přímém každodenním kontaktu s žáky a pravděpodobnost řešení nějakého zdravotnického problému je u nich větší než u nepedagogických pracovníků.

- Pedagogové, kteří při práci s žáky vykonávají rizikovější činnosti a také pedagogové, kteří jezdí s žáky mimo školu na pobytové akce, by měli absolvovat vzdělání většího rozsahu, než je základní vzdělávání pedagogů. Toto vzdělávání by mělo zahrnovat i rozšiřující témata z oblasti laické první pomoci.
- Pedagogové, kteří se věnují výuce žáků v první pomoci, by měli být vzděláváni ve srovnatelném rozsahu a obsahu jako vzdělavatelé první pomoci v oblasti mimo školství. Rozsah takové vzdělávací akce musí být výrazně větší než rozsah vzdělávací akce zaměřené na získání kompetencí k poskytování první pomoci.

Na základě zkušeností, které se vzděláváním pracovníků škol máme, se nám jeví jako vhodný systém rozlišující 5 typů vzdělávacích akcí. Více uvádíme v části 2 tohoto textu.

Část 2 - Návrh systému vzdělávání pracovníků škol

V této části našeho materiálu přinášíme návrh modelu vzdělávání pracovníků škol v oblasti první pomoci. V návrhu respektujeme obsah v současné době platných norem pro vzdělávání pedagogů. Zabýváme se úvahou na téma přednosti a nedostatky současných platných norem a přimlouváme se za umožnění akreditovat širší spektrum akcí (z hlediska formy, s níž při vzdělávání pracují). V obou našich projektech **CZ.1.07/1.3.06/03.0005 „Záchrana života na vlastní kůži aneb První pomoc prožitkem“** a **CZ.1.07/1.3.40/02.0022 „První pomoc prožitkem – PAMATUJ – POSKYTNI – PŘEDÁVEJ“** jsme při vzdělávání pedagogických (a později i nepedagogických) pracovníků používali moderní prvky ve výuce první pomoci a od účastníků získávali zpětnou vazbu k tomuto způsobu výuky. Výsledky tohoto šetření jsou součástí níže uvedeného obsahu.

V závěru druhé části textu je obsažen návrh na zřízení pozice garanta - koordinátora výuky první pomoci na školách, vyplývající z několika změn, které jsou v nejbližší době ve školství plánovány.

2.1. Návrh systému vzdělávacích akcí zaměřených na problematiku první pomoci pro pracovníky škol a školských zařízení

V souvislosti s definicí potřeb pracovníků škol a školských zařízení ve vzdělávání v první pomoci (v části 1 této brožury) navrhujeme model tří vzdělávacích akcí pro pedagogy a dvou vzdělávacích akcí pro nepedagogické pracovníky.

2.1.1. Návrh třístupňového vzdělávání pedagogických pracovníků škol

Pedagogičtí pracovníci jsou v bezprostředním kontaktu se žáky, a právě oni první pomoc žákům nejčastěji poskytují, a mnozí také žáky v oblasti PP vzdělávají. V navrhovaném modelu užíváme názvů kurzů pro jednotlivé stupně tak, jak jsme je užívali při vzdělávání v projektu. CZ.1.07/1.3.40/02.0022 První pomoc prožitkem – PAMATUJ – POSKYTNI – PŘEDÁVEJ. Názvy vycházejí z hlavních kompetencí, které daný kurz pedagogům přináší. Protože se tyto kurzy týkají pedagogů, přenáší se jejich význam nepřímě také na žáky, s nimiž pedagogové pracují. V charakteristice kurzu tedy zmiňujeme i pozitivní dopad na žáky.

A1 PEDAGOG - STUPEŇ 1 (PAMATUJ) - KURZ POUČENÝ

Cílová skupina: Tento kurz by **měl být povinný** pro všechny pedagogické pracovníky. Typickým představitelem cílové skupiny je běžný pedagog, který pracuje s žáky v rámci tradiční výuky realizované v prostorách školy, kde riziko vzniku zdravotních potíží sice existuje, ale není výrazně vysoké, a profesionální pomoc je v drtivé většině situací poměrně snadno dostupná. Tato skupina pedagogů potřebuje proškolení v oblasti poskytování **základní laické první pomoci**, s důrazem především na **základní znalost způsobu fungování systému přednemocniční péče, zajištění bezpečnosti, volání tísňové linky a poskytování PP u základních druhů náhlých závažných onemocnění a úrazů**.

Navrhovaný rozsah vzdělávání: Absolvent vzdělávací akce je proškolen na úrovni normy: **„Základní norma zdravotnických znalostí pro pedagogické pracovníky“** (vzdělávání v rozsahu cca 20 hodin). Hlavní kompetence, které kurz svým absolventům přináší, je znalost problematiky první pomoci, znalost fungování systému přednemocniční péče v současné době v ČR, zvládnutí základních dovedností pro poskytování laické první pomoci v praxi. Absolvent tohoto kurzu zvládne základní laickou první pomoc a dokáže správně a účelně reagovat v situacích ohrožení zdraví, popř. života svých žáků či kolegů v situacích, které mohou v prostředí třídy a školy reálně nastat.

Opakovací kurzy: U této skupiny lze přínejmenším doporučit pravidelné zařazování opakovacích školení zaměřených na opakování praktických dovedností a na novinky v postupech při poskytování PP. Vzhledem k velikosti cílové skupiny zde opakovací kurzy navrhuje pouze doporučit. Aktualizaci znalostí kolegů lze např. zajistit prostřednictvím garanta výuky první pomoci – pedagoga ŠKOLITELE (stupeň 3 – viz níže). Aktualizaci touto formou považujeme za dostatečnou.

Pozitivní dopad na žáky: Učitel, který se v kritické situaci dokáže správně rozhodovat a účelně jednat, je pro žáky vzorem správného jednání, jeho postup pak mohou v podobných situacích žáci napodobit.

A2 PEDAGOG - STUPEŇ 2 (POSKYTNI) – KURZ ZDRAVOTNÍK

Cílová skupina: Kurz by měl být povinný pro všechny pedagogy, kteří vykonávají s žáky rizikovější činnosti, při nichž je riziko vzniku zdravotních potíží vyšší, a pedagog, který s žáky **realizuje vzdělávací aktivity mimo prostředí školy**. Typickými představiteli cílové skupiny jsou učitelé praktických předmětů, učitelé tělesné výchovy nebo pedagogové organizující mimoškolní pobytové akce se sportovním či vzdělávacím obsahem. Při akcích realizovaných mimo školu (v terénu) může občas dojít k situaci, kdy profesionální pomoc není „na dosah“ a pedagog se musí po určitou dobu spolehnout jen sám na sebe.

Navrhovaný rozsah vzdělávání: V řadě situací je takový pedagog v roli srovnatelné s rolí zdravotníka na zotavovací akci (definovaná vyhláškou 106/2001 Sb.). Proto je v tomto stupni **žádoucí proškolení pedagoga v problematice první pomoci v širších souvislostech**, včetně specifických témat, jako je **volání pomoci v neznámém terénu a poskytování pomoci v improvizovaných podmínkách**. Lze rovněž doporučit zařazení dalších kapitol, které souvisejí s problematikou zotavovacích akcí. Absolvent vzdělávací akce na této úrovni je tedy proškolen v rozsahu normy: **„Zdravotník zotavovacích akcí“**. Hlavní kompetence, které absolventi kurzu získávají, se týkají vlastního poskytování první pomoci v souvislosti s tím, že ve srovnání s pedagogem na stupni 1 (POUČENÝ) pedagog na stupni 2 (ZDRAVOTNÍK) zcela jistě výrazně častěji první pomoc v praxi realizuje. Absolvent tohoto kurzu zvládne poskytování rozšířené laické pomoci a dokáže správně a účelně reagovat v situacích ohrožení zdraví, popř. života svých žáků či kolegů v situacích, které mohou nastat nejen v prostředí třídy a školy, ale zejména na jedno či vícedenních pobytech mimo školu. Řada pobytových akcí, která probíhá v rámci školního vyučování, není zotavovací akcí ve smyslu vyhlášky 106/2001 MZ ČR. Přes to jsou zdravotní rizika při pobytu žáků mimo školu srovnatelná s riziky na akcích, které dle příslušné vyhlášky zotavovacími akcemi jsou. Přítomnost osoby proškolené v rozsahu, který stanovuje vyhláška 106/2001 MZ ČR, lze tedy i na akcích blížících se akcím zotavovacím opět přínejmenším doporučit. Pokud jsou pedagogové školy (zejména ti, kteří doprovází žáky na pobytových akcích – což bývají nejčastěji vyučující tělesné výchovy, ale i jiných aprobací) proškolenými zdravotníky, dokážou zajistit kvalifikovaný zdravotnický dozor a škola tak může zajistit zdravotnický dohled „z vlastních zdrojů“.

Opakovací kurzy: Školení by zcela jistě nemělo být jednorázové (s doživotní platností), mělo by mít platnost omezenou, se stanovenou povinností doškolování nejméně v takové frekvenci, v jaké vycházejí doporučené postupy pro resuscitaci (oživování v případě náhlé zástavy oběhu). – tedy 5 let. Obsahově by i tyto doškolovací akce měly být zaměřeny na aktualizaci znalostí a opakování nácvik praktických dovedností.

Pozitivní dopad na žáky: Učitel, který se v kritické situaci dokáže správně rozhodovat a účelně jednat, a to i v improvizovaných podmínkách (např. při pobytech v přírodě, sportovních kurzech, lyžařských výcvikových kurzech apod.), je pro žáky vzorem správného jednání, jeho postup pak mohou v podobných situacích žáci napodobit. Zajištění zdravotnického dozoru školních pobytových akcí pak jednoznačně zvyšuje bezpečnost žáků a také jistotu pedagogů při řešení zdravotních problémů, které se na pobytových akcích mimo školu mohou vyskytnout.

A3 PEDAGOG - STUPEŇ 3 (PŘEDÁVEJ) – KURZ ŠKOLITEL

Cílová skupina: Pedagogové, do jejichž odpovědnosti spadá (na základě ŠVP dané školy) výuka první pomoci, resp. koordinace výuky (u větších škol), popř. realizace opakovacích školení (informace o změnách a aktualizaci postupů) pro ostatní pedagogy či základní školení BOZP pro nepedagogické pracovníky. Domníváme se, že není důvod k tomu, aby u učitele, který je odpovědný za vzdělávání žáků v oblasti PP, nebyla vyžadovaná srovnatelná kvalifikace jako u certifikovaného školitele PP pro veřejnost s povinností pravidelného doškolování.

Navrhovaný rozsah vzdělávání: Absolvent vzdělávací akce je proškolen na srovnatelné úrovni jako absolvent rekvalifikačního kurzu „Člen první pomoci“ (jedná se tedy o školení minimálního rozsahu 80 hodin). Stejně jako absolvent kurzu Člen PP získá oprávnění školit veřejnost, má absolvent kurzu ŠKOLITEL kvalifikaci pro výuku žáků v oblasti první pomoci (kromě výuky žáků může samostatně školit i dospělé osoby, např. ostatní zaměstnance školy – nepedagogické pracovníky, např. v rámci základního školení BOZP, pedagogy v rámci doškolování – opakování základních dovedností, aktualizace v postupech PP). Laickou první pomoc školitel zvládne jednak kvalifikovaně poskytnout, má však i teoretické poznatky a praktické dovednosti zvládnuté do té míry, že je dokáže dále předávat kolegům, dalším zaměstnancům školy a zejména pak žákům.

Pozitivní dopad na žáky: Učitel, který je kvalifikovaným školitelem první pomoci, garantuje při výuce předávání aktuálních a platných informací. Stává se tak garantem odbornosti výuky první pomoci na své škole. Tím je možné garantovat, že děti na všech stupních škol dostanou věku přiměřené, ale kvalitní základy, aby z nich vyrostli přiměřeně kvalitně poučení laici.

Opakovací kurzy: Pro udržení platnosti kvalifikace je nezbytné pravidelné doškolování. Doporučená frekvence doškolovacích kurzů je 2 roky.

2.1.2. Návrh dvoustupňového vzdělávání nepedagogických pracovníků škol

Nepedagogičtí pracovníci v bezprostředním kontaktu se žáky sice nejsou, přesto se vzdělávání v oblasti PP týká i jich. Do navrhovaného systému vzdělávání zařazujeme i dvě vzdělávací akce pro nepedagogy.

B1 NEPEDAGOG – STUPEŇ 1 - ZÁKLADNÍ ŠKOLENÍ BOZP – PP

Cílová skupina: Všichni pracovníci škol, kteří nespádají do žádného z ostatních navrhovaných stupňů vzdělávání.

Navrhovaný rozsah vzdělávání: Absolvent vzdělávací akce je proškolen na úrovni základního školení první pomoci v rámci BOZP (cca 4 hodinové školení). Tuto skupinu považujeme za jedinou, jejíž potřeby v oblasti vzdělávání v PP se nijak neliší od potřeb ostatních zaměstnanců v jakémkoliv jiném odvětví. Z hlediska navrhovaného systému vzdělávání sem tuto skupinu zařazujeme především proto, že v souvislosti s navrhovaným třetím stupněm ve vzdělávání pedagogů (ŠKOLITEL) vzniká pro školy příznivé řešení v možnosti zajistit toto pravidelné základní školení první pomoci v rámci BOZP z vlastních zdrojů.

Opakovací kurzy: Toto školení by mělo být pravidelně opakováno, a to v návaznosti na platnou legislativu (zákoník práce, BOZP – viz výše).

B2 - NEPEDAGOG – STUPEŇ 2 – KURZ PRVNÍ POMOC PRO NEPEDAGOGICKÉ PRACOVNÍKY ŠKOL

Cílová skupina: Nepedagogičtí pracovníci, kteří se zapojují do péče o žáky se zdravotními problémy v průběhu řešení situace, při které je nezbytné poskytování laické první pomoci. Vzdělávání těchto

pracovníků by tedy, podobně jako u stupně PEDAGOG – STUPEŇ 1, mělo být zaměřeno na problematiku **bezpečnosti, volání pomoci a základů laické PP**.

Navrhovaný rozsah vzdělávání: Doporučený rozsah akce je 12–15 hodin, stejně jako u pedagogických pracovníků by tato vzdělávací akce měla být zaměřena výrazně prakticky na zvládnutí účelných postupů (zabezpečení místa neštěstí, přivolání pomoci, základní kroky laické první pomoci s důrazem na život zachraňující úkony), které lze prakticky použít v případě ohrožení života nebo zdraví žáků, kolegů i dalších lidí v okolí.

Opakovací kurzy: Stejně jako u stupně Pedagog 1 (POUČENÝ) zde zůstává zařazení opakovacích kurzů na úrovni doporučení, za vhodné považujeme využití koordinátora výuky PP – pedagoga školitele příslušné školy.

2.2. Přednosti a nedostatky existujících akreditovaných akcí

Výše uvedené stupně **A1 PEDAGOG - STUPEŇ 1 - POUČENÝ** a **A2 PEDAGOG - STUPEŇ 2 - ZDRAVOTNÍK** je možné akreditovat v systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP) MŠMT.

Nikde ovšem **není explicitně zakotvena povinnost vzdělávání pedagogů** v rozsahu jedné nebo druhé existující normy. Stejně jako **není uložena povinnost pravidelného doškolování** – osvědčení má (může mít) doživotní platnost.

Existence dvou rámcově vymezených norem je jistě výhodou systému vzdělávání pedagogů. Za nedostatek stávající situace lze považovat skutečnost, že obě normy pouze rámcově stanoví rozsah a témata výuky, nikoliv však už její konkrétní obsah (jehož přijatelnou odbornou kvalitou tak není možné garantovat). Rovněž v současné době v rámci těchto platných norem **není možné zakotvit povinnost pravidelného doškolování**. Jakékoliv doškolení, např. v návaznosti na nově vydané mezinárodní doporučené postupy pro resuscitaci, by bylo nutné akreditovat jako samostatnou vzdělávací akci, která však nemá oporu v nějaké existující normě. **Z opakované zkušenosti víme, že akreditovat v systému DVPP akci pro vzdělávání v oblasti první pomoci, která se odchyľuje od obsahu jedné či druhé výše uvedené normy, je velmi obtížné, dalo by se říci téměř nemožné.**

Za určitý nedostatek lze považovat také skutečnost, že při posuzování žádostí o akreditaci se **přísně lpí** nejen na obsahu vzdělávání (což je samozřejmě v pořádku), ale i **na několika málo tradičních formách vzdělávání** (akce musí být v plném rozsahu prezenční, ani pro seznámení s teorií nelze využít moderních forem vzdělávání – např. e-learningu, při vlastní prezenční akci je za nejvhodnější formu považována frontální výuka lektora). Tato skutečnost znemožňuje akreditovat akce využívající při výuce nových, moderních a často velmi efektivních metod vzdělávání. Přes to, že **forma vzdělávání v obou výše uvedených normách není explicitně stanovena**, je „nepsaným pravidlem“, že užití např. prožítkové formy výuky či e-learningu v navrhované vzdělávací akci odsuzuje žádost o akreditaci v procesu schvalování k zamítnutí. Např. vzdělávací akce, které využívají kombinované formy výuky se zařazením e-learningu pro samostudium teorie a prožítkového způsobu výuky v prezenční části akce, jsou předem odsouzeny k neúspěchu.

V navrhovaném systému vzdělávání je popsána ještě třetí skupina pedagogů, jejich vzdělávání by mělo být zaměřeno na získání kompetencí souvisejících nejen s poskytováním PP, ale také s výukou – tedy předáváním znalostí dalším osobám (žákům, popř. i pracovníkům školy) – **PŘEDÁVEJ**. Pro úroveň **A3 PEDAGOG - STUPEŇ 3 – KURZ ŠKOLITEL** pedagogů neexistuje vzdělávací akce odpovídajícího rozsahu, kterou by bylo možné akreditovat jako akci pro vzdělávání.

2.3. Moderní formy pro vzdělávání pracovníků škol v první pomoci

Výše uváděné normy pro vzdělávání pedagogů, které jsou východiskem pro přípravu akcí k získání akreditace, stanovují **obsah** a **rozsah** vzdělávání. Neméně důležitým hlediskem je však také **forma**, kterou pro vzdělávání použijeme. Tato kapitola se věnuje formě vzdělávání s přihlédnutím ke specifikům školského resortu. V průběhu dvou na sebe navazujících projektů realizovaných v rámci OPVK jsme se zaměřili na vytvoření po všech stránkách optimálních vzdělávacích akcí pro pracovníky škol. V rámci projektu CZ.1.07/1.3.06/03.0005 Záchrana života na vlastní kůži aneb první pomoc prožitkem a návazného projektu CZ.1.07/1.3.40/02.0022 První pomoc prožitkem – PAMATUJ – POSKYTNI – PŘEDÁVEJ jsme připravili a realizovali vzdělávací akce pro pedagogické pracovníky (v projektu CZ.1.07/1.3.40/02.0022 pak i vzdělávací akce pro nepedagogické pracovníky).

Všechny druhy kurzů byly realizovány formou **kombinovaného studia**. Teoretickou přípravu absolvovali účastníci před prezenční akcí formou e-learningového studia. V něm se seznámili s teorií a její zvládnutí si ověřili v testech. Při **prezenčních akcích** pak lektori pracovali **metodikou výuky prožitkem** a vedli účastnickou skupinu, jejíž členové měli již systematicky prostudovanou teorii a mohli ji aplikovat při praktickém výcviku.

V čem spatřujeme hlavní výhody kombinovaného studia a prožítkového způsobu výuky na prezenčních akcích?

Hlavní a podstatnou předností kombinovaného studia je možnost **snížení hodinové dotace vlastní prezenční výuky a tím zpřístupnění akce širšímu spektru učitelů**. Příliš časově náročná prezenční část jednak řadu učitelů odradí a jednak ji často (i pokud zájem zůstane) není jednoduché realizovat jednoduše proto, že je obtížné uvolnit pedagoga ze školy z časových, ale i finančních důvodů. Pokud bude akce v rozsahu ZNZZ 100% prezenční (21 hodin) – je nutné absolvovat prezenčně 2,5 výukového dne. Pokud bude akce podobného rozsahu realizovaná formou kombinovaného studia (např. jako v našem případě 14 hodin prezenčně + 10 hodin e-learningu) – stačí na realizaci prezenční části jedno odpoledne a jeden celý den (např. jeden den z vedlejších prázdnin). **Ověřili jsme si, že tato časová investice je pro drtivou většinu pedagogů a především ředitelů škol přijatelná.** Ochota pedagogů přihlásit se ke vzdělávání je výrazně vyšší než u delších (např. 2,5 denní) akcí. V modelu kombinované výuky je navíc poměrně snadné realizovat základní kurz PP pro pedagogy i ve formátu „pro sborovnu“ – tedy kurz, jehož účastníci jsou pedagogové z jedné školy (celý sbor, popř. u větších škol část sboru).

Další **výhodou zařazení e-learningu** (samozřejmě za předpokladu, že jedná o e-learning kvalitní) je skutečnost, že **obsah teoretické látky je jednoznačně stanovený, porozumění obsahu lze ověřovat průběžně v testech** a také to, že **každý studující může postupovat v takovém tempu, jaké mu vyhovuje**, studiu se věnuje, když má na to čas a prostor, jednotlivým kapitolám se věnuje tak dlouho, jak potřebuje, a k prostudovaným částem se může kdykoliv vracet. **Takto lze překlenout často značné individuální rozdíly ve „vstupních znalostech“ různých frekventantů**, což při frontální výuce možné není.

Není pochyb o tom, že **samotný e-learning** (bez jakékoliv prezenční části, která by následovala) pro zvládnutí problematiky první pomoci rozhodně **není dostačující**, ovšem **pokud je využit k seznámení s teorií před prezenční, výrazně prakticky zaměřenou akcí, je jednoznačným přínosem v procesu vzdělávání** a zcela jistě má i ve vzdělávání v problematice první pomoci své místo.

Prezenční akce je pak možné zaměřit převážně prakticky. První pomoc člověk **prakticky koná**, je tedy nezbytné, aby jí také **prakticky cvičil**. **Za velmi vhodnou formu pro praktický výcvik v PP je možno považovat výuku prožitkem** – tedy metodiku zaměřenou na **praktické učení se zapojením vlastní**

zkušenosti. Při prožitkově vedené výuce dochází ke konfrontaci různých úhlů pohledu, zapojení emocí a zapojení všech smyslů, součástí výuky jsou praktické nácviky klíčových dovedností, což dohromady vede ke **komplexnímu působení a lepšímu zapamatování probíraného obsahu.** Účastník se učí v kontextu souvislostí dané akce (sice třeba ne věci systematicky řazené, ale vytržené z kontextu dalších okolností), po zážitku provádí reflexi - mluví o svých pocitech a poznatcích a porovnává svoji zkušenost s ostatními a také se správným řešením situace, které zprostředkuje lektor.

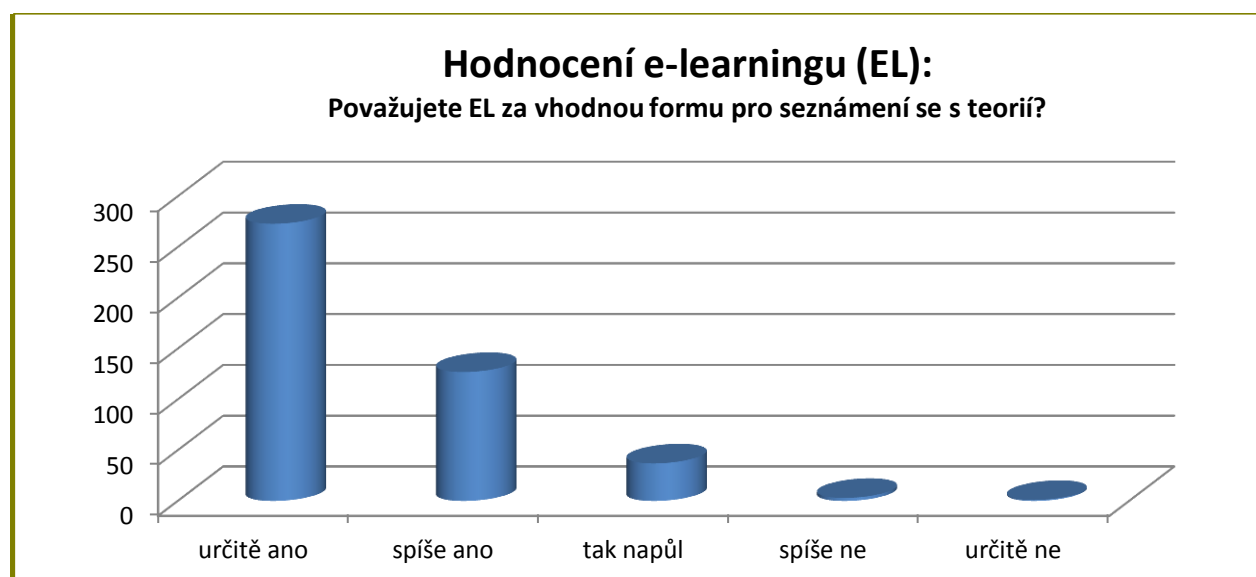
2.3.1. Model vzdělávání ověřený jako efektivní

V průběhu procesu žádosti o akreditaci vzdělávacích akcí v obou našich projektech jsme opakovaně narazili na problémy při snaze akreditovat vzdělávací akce využívající moderní formy vzdělávání. Při realizaci projektu jsme se tedy mimo jiné zaměřili na získání zpětné vazby cílové skupiny, abychom ověřili funkčnost našeho modelu vzdělávání.

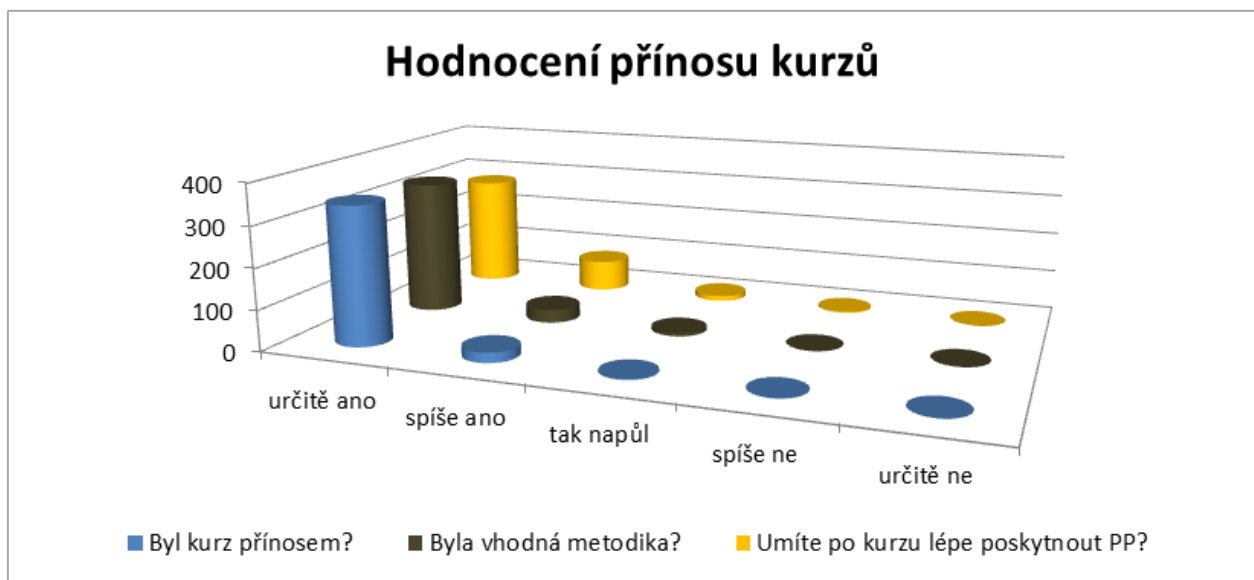
Navržený model jsme ověřovali a průběžně upravovali na kurzech realizovaných v průběhu obou výše uvedených projektů (v letech 2011–2014). Zpětná vazba frekventantů kurzů nám potvrdila, že **zaměřit se na kvalitní vzdělávání pedagogů v oblasti první pomoci je cesta správným směrem.** Pokud učitelům nabídneme kvalitní vzdělávací akci, kde se něco nového a v praxi použitelného naučí, mají o vzdělávání zájem. Téměř všichni vzdělávání úspěšně absolvují a projevují zájem i o opakovací školení. Ověřili jsme si **fungování metodiky výuky prožitkem** při výuce první pomoci, stejně jako skutečnost, že **kombinovaná forma výuky je pedagogy jednoznačně preferována** a velmi pozitivně hodnocena.

Vybrané otázky se týkají právě **e-learningu a prožitkového způsobu výuky**, neboť chceme podpořit názor, že jak užití e-learningu, tak užití prožitkového způsobu výuky ve vzdělávání v první pomoci jsou kroky správným směrem.

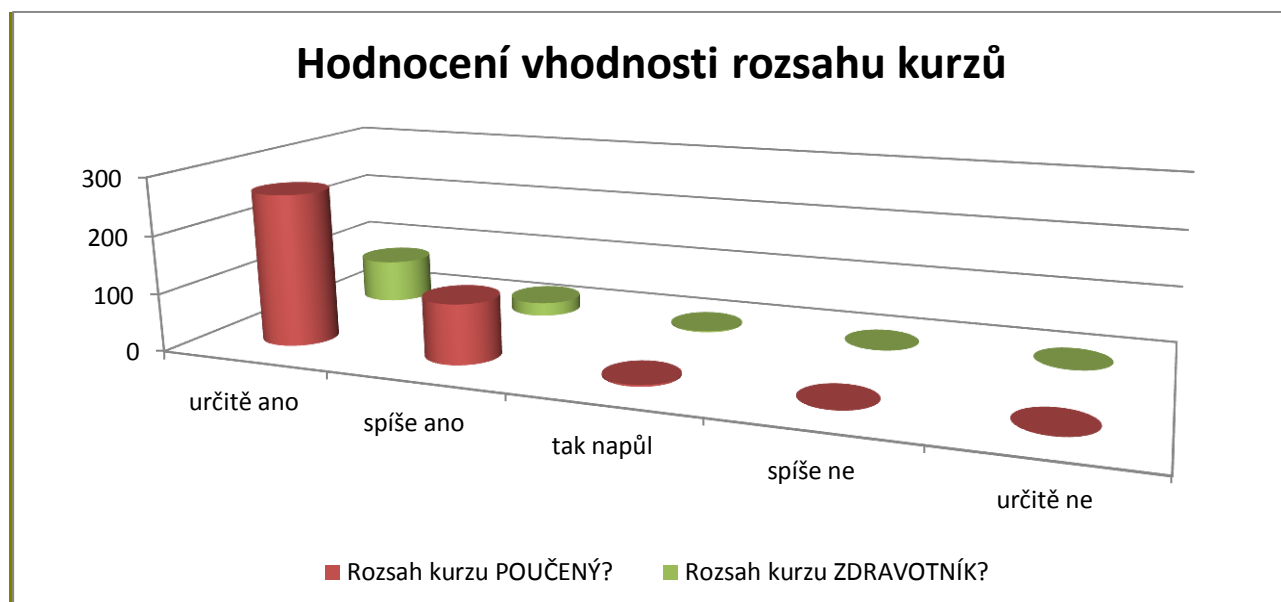
Výsledky jsou patrné z následujících grafů.

Graf 1 – Hodnocení e-learningu jako vhodného nástroje pro seznámení se s teorií (441 respondentů ze 79 škol).

Graf 2 – Hodnocení přínosu kurzů jejich absolventy (371 respondentů ze 71 škol).

Graf 3 – Hodnocení vhodného rozsahu kurzů (jejich absolventy (371 respondentů – absolventů kurzu POUČENÝ, 102 respondentů – absolventů kurzu ZDRAVOTNÍK; 71 škol).

Pozn.: Formulace otázky pro absolventy: Je podle vás rozsah kurzu POUČENÝ/ZDRAVOTNÍK adekvátní?

Souhrn odpovědí členěných do kategorií „pozitivní“ x „neutrální“ x „negativní“ představuje následující tabulka:

Kategorie	Počet odpovědí	Pozitivní hodnocení	Neutrální hodnocení	Negativní hodnocení
E-learning	441	400 (90,7%)	37 (8,4%)	4 (0,9%)
Přínos kurzů	1113	1085 (97,5%)	24 (2,2%)	4 (0,3%)
Rozsah kurzů	473	468 (98,9%)	5 (1,1%)	0 (0%)

Jak je zřejmé z grafů a tabulky, mezi absolventy kurzů naprosto převažuje jak pozitivní hodnocení metodiky, tak přínosu a rozsahu kurzů.

2.4. Návrh role koordinátora - metodika výuky první pomoci

Troufáme si tvrdit, že problematika první pomoci je téma natolik společensky důležité, že stojí za úvahu představa, že stejně jako má dnes již každá škola koordinátora environmentální výchovy, koordinátora školního vzdělávacího programu či metodika primární prevence, popř. koordinátora ICT, mohla by v budoucnu mít i **koordinátora/metodika pro zajištění první pomoci a výuku této problematiky**.

První pomoc je v rámci školních vzdělávacích programů zařazována do výuky různých předmětů jako průřezové téma Ochrana člověka za mimořádných událostí (viz kapitola Obsah vzdělávání v první pomoci pro žáky škol).

Zdravotní problémy jednotlivců jsou sice „méně závažné“ než celospolečenské ohrožení v případě havárie či živelní pohromy, na rozdíl od mimořádných situací však **nejsou nikterak „mimořádné“**, ale poměrně často se s nimi setkáváme. **Poskytování první pomoci** v podmínkách školy (nebo na akcích organizovaných školou) je **běžnou realitou**.

Přes to pro vzdělávání v této problematice nejsou definována pravidla a garant jeho úrovně na školách všech stupňů rozhodně chybí.

2.4.1. Zákon o pedagogických pracovnících a navazující dokumenty

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících (poslední novela s účinností od 1. 9. 2012) a na něj navazující **vyhláška č. 317/2005 Sb.**, o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků (novelizována **Vyhláškou č. 412/2006 Sb.**, s účinností od 1. 9. 2006) upravují předpoklady pro výkon činnosti pedagogických pracovníků, jejich pracovní dobu, další vzdělávání a kariérní systém.

Podle těchto legislativních norem jsou v úvodu uvedené pozice koordinátorů (ŠVP, EVVO, ICT, primární prevence) z hlediska předpokladů pro výkon specializovaných činností jednoznačně specifikovány. Předpokladem pro výkon těchto specializovaných činností je tzv. **studium pro výkon specializovaných činností**.

Poznámka: Jedná se o studium se značnou časovou dotací – nejméně 250 hodin, zakončené obhajobou závěrečné práce a zkouškou před komisí. Přesně je obsah i rozsah studia vymezen akreditovanými vzdělávacími programy pro jednotlivé specializace – § 9 vyhlášky 412/2006 Sb.

Specializovanými činnostmi ve smyslu uvedených norem se rozumí:

- koordinace v oblasti informačních a komunikačních technologií;
- tvorba a následná koordinace školních vzdělávacích programů a vzdělávacích programů vyšších odborných škol;
- prevence sociálně patologických jevů;
- specializovaná činnost v oblasti environmentální výchovy;
- specializovaná činnost v oblasti prostorové orientace zrakově postižených.

§ 10 Vyhlášky č. 412/2006 Sb. se zabývá tzv. **průběžným vzděláváním směřujícím k prohlubování odborné kvalifikace**. Tento typ vzdělávání pedagogických pracovníků je zajištěn systémem akreditovaných programů Dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP).

Akce DVPP mají obsahově směřovat zejména k osvojování nových poznatků z pedagogiky, psychologie, obecné i speciální didaktiky, vědních, uměleckých i technických oborů, ale také např. z prevence primárních patologických jevů nebo bezpečnosti a ochrany zdraví.

2.4.2. *Chybí ve školách odborný garant – koordinátor/metodik výuky první pomoci?*

Na základě vlastních pedagogických zkušeností a s oporou o názory odborníků ze zdravotnických záchranných služeb, kteří s námi spolupracují, si troufáme tvrdit, že podmínky pro realizaci kvalitní výuky první pomoci na školách nejsou zcela optimální. Pokud chce kdokoliv „mimo oblast školství“ učit první pomoc, musí být buď kvalifikovaným zdravotníkem, anebo certifikovaným školitelem první pomoci. K získání certifikátu je třeba absolvovat poměrně rozsáhlé školení (min. 80 hodin – **Člen první pomoci**), které opravňuje k vedení základního školení první pomoci.

Učitel, který učí tuto problematiku děti a mládež (určitě minimálně ve stejném rozsahu jako certifikovaný školitel první pomoci) **nemusí mít kvalifikaci žádnou**. Jako by skutečnost, že je učitel, byla zárukou toho, že má tuto problematiku zvládnutou jen z titulu své role „autority ve vzdělávání“. Navíc, jak již bylo v předchozích kapitolách několikrát zmíněno, neexistuje jednotná koncepce pro vzdělávání žáků ve školách, nejsou definovány standardy pro výuku první pomoci a učební pomůcky a studijní materiály jsou často neaktuální a zastaralé. Obvykle tedy **nezbývá než spoléhat se na „odbornou erudici“ pedagoga**, který dětem informace o první pomoci předává, **a doufat**, že je uvědomělý a odpovědný a **že se v problematice první pomoci průběžně sám vzdělává**.

Při pokusu akreditovat akci v rozsahu kurzu ČLEN PRVNÍ POMOCI – ŠKOLITEL jsme z MŠMT obdrželi vyjádření, že:

- **pro akreditaci v systému DVPP** je akce příliš obsáhlá a časově náročná, a tudíž ji jako akci pro průběžné vzdělávání není možné akreditovat;
- **akreditovat podobnou akci jako akci pro získání kvalifikace pro výkon specializovaných činností** nelze, neboť tato pozice není vyjmenována mezi pozicemi vyžadujícími kvalifikační vzdělání (§ 9 vyhlášky 412/2006 Sb.).

Navzdory stanovisku MŠMT si troufáme tvrdit, že není důvod k tomu, aby u učitele, který je odpovědný za vzdělávání žáků v oblasti PP, nebyla vyžadovaná srovnatelná kvalifikace jako u certifikovaného školitele první pomoci pro veřejnost s povinností pravidelného doškolování.

2.4.3. *Pilotní kurz ŠKOLITEL v projektu CZ.1.07/1.3.40/02.0022*

Cílem pilotního kurzu ŠKOLITEL, který jsme realizovali v průběhu druhého z našich projektů, zaměřeného na vzdělávání pracovníků škol v první pomoci, bylo:

- zapojit pilotní skupinu pedagogů z různých typů škol do zmapování situace ve vzdělávání v první pomoci ve školách;
- spolupracovat s pedagogy z pilotní skupiny při přípravě vzdělávacích materiálů pro výuku žáků škol a zapojit je do ověření těchto metodik;
- ověřit navržený typ akce ŠKOLITEL (z hlediska obsahu i rozsahu) na této pilotní skupině a získat zpětnou vazbu (přínos tohoto typu vzdělávací akce, únosnost časové investice pro pedagogy);
- zapojit pedagogy z pilotní skupiny do procesu vzdělávání v první pomoci – realizace základního školení první pomoci v rámci BOZP pro nepedagogické pracovníky.

Ověření metodik výuky

Devět pedagogů - zástupců pilotní skupiny tohoto kurzu - se podílelo na ověření (pilotáži) metodik pro výuku žáků, připravených metodickým týmem projektu. Z výsledků pilotáží a zpětné vazby ověřujících učitelů vyplynulo, že se podařilo připravit metodiky „uživatelsky přívětivé“ pro běžného pedagoga a dostatečně atraktivní pro žáky všech stupňů škol.

Supervidovaná školení první pomoci v rámci BOZP pro nepedagogické pracovníky

Podmínkou úspěšného absolvování kurzu ŠKOLITEL v našem projektu bylo vedení ukázkového školení pro nepedagogické pracovníky pod dohledem supervizorů z projektového týmu. Těmito školeními jsme ověřili, že absolventi kurzu se absolvováním kurzu ŠKOLITEL stali skutečně kompetentními vzdělavateli v oblasti první pomoci, tedy že absolvování kurzu navrhovaného rozsahu stačí k tomu, aby pedagog získal kompetence ke vzdělávání v oblasti první pomoci.

Pilotní skupinu tvořilo 17 pedagogů. 16 z nich se stalo úspěšnými absolventy, jeden nesplnil všechny podmínky pro udělení certifikátu, nestal se tedy úspěšným absolventem.

V závěru kurzu ŠKOLITEL jsme pilotní skupinu 17 pedagogů požádali o hodnocení tohoto kurzu z hlediska rozsahu, obsahu a přínosu pro pedagoga:

- Bylo pro vás absolvování kurzu přínosem?
- Cítíte vy osobně větší jistotu při řešení zdravotních problémů?
- Máte větší jasno v otázce „co“ a „jak“ z oblasti PP žáky učit?
- Považujete akci v rozsahu kurzu ŠKOLITEL za únosnou pro pedagoga se zájmem o PP?
- Měla by mít škola garanta výuky PP proškoleného na úrovni kurzu školitel?

Souhrn odpovědí členěných do kategorií „pozitivní“ x „neutrální“ x „negativní“ představuje následující tabulka:

Kategorie	Počet odpovědí	Pozitivní hodnocení	Neutrální hodnocení	Negativní hodnocení
Přínos kurzů	17	17	0	0
Větší jistota při řešení	17	17	0	0
Větší jistota v otázce výuky	17	17	0	0
Únosnost kurzu pro pedagoga	17	17	0	0
Garant výuky PP na škole	17	16	1	0

2.4.4. Role koordinátora pro výuku první pomoci v kontextu plánovaných změn

V nejbližší budoucnosti (v časovém horizontu příštích cca 15 let) je plánováno několik změn, v rámci nichž by se doslova nabízelo vyplnění existující mezery související se vzděláváním v první pomoci ve školství.

- V současné době je plánováno znovuzavedení samostatného předmětu zaměřeného na bezpečnost a mimořádné události do plánu výuky základních i středních škol. K tomu by dle záměru mělo dojít mezi lety 2020 a 2030. Více zde: *Časopis 112* [online]. 2013 [cit. 2014-11-17]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/casopis-112-2013-casopis-112-rocnik-xii-cislo-11-2013.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>
- ČR má vypracovanou tzv. **Národní strategii ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí (program Zdraví 2020)** vydanou Ministerstvem zdravotnictví České republiky v roce 2014. V programu se hovoří o nezbytnosti potřeby posílit zdravotní výchovu, ochranu a podporu zdraví a do této činnosti

zapojit co nejširší spektrum subjektů. Prioritní oblast 1 tohoto národního programu je zaměřena na realizaci celoživotních investic do zdraví a prevenci nemocí, posílení role občanů a vytváření podmínek pro růst jejich osobní odpovědnosti za zdraví.

- Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky vydalo v roce 2013 dokument **Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030** (*Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030*. Ministerstvo vnitra, Hasičský záchranný sbor ČR, 2013. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Koncepce-ochrany-obyvatelstva-2020-2030_1.pdf) Tento dokument analyzuje situaci v ČR související s ochranou obyvatel za mimořádných událostí. Konstatuje, že výuka této problematiky ve školách je nesystematická a nedostačující. Koncepce v této souvislosti počítá se změnami, které se promítnou do úprav povinných vzdělávacích dokumentů škol.

V uvedených souvislostech by řešení neexistujících mantinelů pro vzdělávání v první pomoci ve školách bylo možné realizovat a byla by škoda o těchto souvislostech neuvažovat.

Výše uvedené skutečnosti jsou vizí, nikoliv realitou. Jsou návrhem systémového řešení, jak realizovat povinnosti škol dané legislativou, tj. poskytovat a vyučovat první pomoc, v praxi.

V průběhu více než 3 let jsme v rámci realizace dvou návazných projektů zaměřených na vzdělávání pracovníků škol vytvořili a ověřili fungující systém vzdělávacích akcí, který je pozitivně hodnocen jak ze strany cílové skupiny (pedagogických pracovníků i vedoucích pracovníků škol), tak i od odborníků z oblasti urgentní medicíny. Projektové výstupy včetně této koncepce byly předloženy k odborné recenzi předsedkyni výboru Společnosti urgentní medicíny a medicíny katastrof České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně, MUDr. Janě Šeblové, PhD., a předsedovi Asociace zdravotnických záchranných služeb ČR, MUDr. Markovi Slabému. Obě odborné recenze v plném znění lze nalézt na webové stránce projektu: <http://ppp.mimoni.cz/recenze-vystupu-projektu/>.

V rámci projektu vznikly i další výstupy, které jsou připraveny přímo pro užití školami. Všechny tyto výstupy jsou připraveny pro školy tak, aby jim usnadnily plnění legislativně daných povinností v oblasti první pomoci. Všechny výstupy jsou volně dostupné na webových stránkách projektu.

První pomoc pro školy – publikace v rozsahu 218 stran, obsahuje komplexní informace o problematice první pomoci v dnešních školách. Kromě zdravotnické části orientované na problematiku poskytování první pomoci v souladu s aktuálními poznatky urgentní medicíny obsahuje i kapitoly didaktické s návodem co, jak a proč učit žáky v oblasti první pomoci na jednotlivých stupních škol. Nechybí ani kapitoly o lidském těle a část věnovaná problematice zotavovacích akcí.

Metodiky pro výuku první pomoci na základních a středních školách – brožurky obsahující podrobný návod pro výuku první pomoci na jednotlivých stupních škol. Přílohou každé metodiky je DVD s výukovými filmy, popř. dalšími materiály, s nimiž je možné při výuce pracovat. Metodiky jsou celkem čtyři, dvě jsou určeny pro standardní školy, další dvě jsou odvozeny od základních metodik a jsou upraveny pro použití ve školách zaměřených na výuku žáků se speciálními vzdělávacími potřebami – sluchově postižené.

Publikace i všechny metodiky jsou dostupné na stránce: <http://ppp.mimoni.cz/materialy-pro-vyuku-prvni-pomoci-ve-skolach/>

NáPPadník aktivit pro netradiční formu výuky první pomoci – veřejně přístupná internetová databáze řady dalších aktivit, které je možné využít při výuce první pomoci v různých předmětech – dostupná na této stránce: <http://ppp.mimoni.cz/nappadnik/>. NáPPadník je vydán i ve formě tištěné brožurky.

Věříme, že předložený materiál by se mohl stát základem pro přípravu standardů pro výuku první pomoci ve školách. Tyto standardy spolu s připravenými nástroji pro výuku výrazně usnadní školám plnění stanovených povinností souvisejících s první pomocí.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Realizátor projektu:

„Občanské sdružení Ve škole i mimo ni“ - <http://mimoni.cz>

Partner projektu:

Zdravotnická záchranná služba Jihočeského kraje - <http://zsjck.cz>

Spolupracovali:

Členové projektového týmu První pomoc prožitkem – <http://ppp.mimoni.cz>

Mgr. Eva Kotrčková – jazyková korektura

Ing. Jan Jakeš - autor postavičky panáček Obrnáš

Odborné recenze:

MUDr. Jana Šeblová, PhD.

MUDr. Marek Slabý

Mgr. Miroslav Pikhart